

**LOIMUN
KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN
OHJELMA**

”

**Pitkäjänteistä
koulutus- ja
innovaatio-
politiikkaa.**

”

**Huoltovarmuus
on nähtävä
kokonaisuutena
ja otettava
vakavasti.**

”

**Luonnon
suojelemiseksi
tarvitaan vaali-
kaudet ylittävää
säätelyä.**

Johdanto: Kestävän tulevaisuuden rakentaminen päätöksenteon lähtökohdaksi

1. Koulutuksen ja tutkimuksen laatuun investoitava

- 1.1 Tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitus vähintään neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta
- 1.2 Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen jatkuvuus on turvattava
- 1.3 Jatkuva oppiminen kuntoon
- 1.4 Tohtorien osaaminen monipuolisemmin käyttöön
- 1.5 Lisää kansainvälisiä osajia
- 1.6 Matemaattis-luonnontieteellistä osaamista lisättävä
- 1.7 Laadukas opetus vaatii riittävät resurssit
- 1.8 Mielekkäät harjoittelut ja työelämälle relevanttia koulutusta
- 1.9 Hyvinvoiva henkilöstö ja opiskelijat

2. Työelämää uudistettava ihmislähtöisesti

- 2.1 Mielensterveys on huomioitava työpaikoilla
- 2.2 Työuran alkutaival kuntoon
- 2.3 Työelämästä perheystävällisempi
- 2.4 Työnteon on oltava aina kannattavaa
- 2.5 Vihreä siirtymä toteutettava sosiaalisesti kestävästi
- 2.6 Ammattien sääntely turvattava
- 2.7 Työntekijöille oikeus saada asiansa ajetuksi
- 2.8 Etätyötä tehtävä työntekijälähtöisesti
- 2.9 Ihmiskauppa on kitkettävä Suomesta

3. Luonnonvara-alat ja kiertotalous kestävän talouden ja huoltovarmuuden perustaksi

- 3.1 Biotalous kasvupotentiaali hyödynnettävä
- 3.2 Kiertotaloudesta uusi normaali
- 3.3 Tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitus, julkiset hankinnat sekä yritystuet kohdennettava kestävästi
- 3.4 Huoltovarmuus turvattava maataloudessa, metsätaloudessa ja teollisuudessa
- 3.5 Ruokajärjestelmä kestäväksi
- 3.6 Ravitsemussuosituksia sovellettava paremmin käytännössä
- 3.7 Metsien hiilivarastot kasvuun
- 3.8 Materiaaleista ekologisesti kestäviä rakentamisessa ja teollisuudessa
- 3.9 Vahvuudet käyttöön kehitysyhteistyössä ja palveluviennissä

4. Luonnon monimuotoisuus turvattava ja ilmastokriisi torjuttava

- 4.1 Laadukas ympäristönsuojelu ja luonnonvarojen hoito vaativat riittävän rahoituksen tutkimukseen ja seurantaan
- 4.2 Ympäristöhallinnon resurssit on turvattava
- 4.3 Vesien ja merien hoidosta huolehdittava
- 4.4 Vaikuttavia luontotoimia ja ennakoitavaa lainsäädäntöä edistettävä laaja-alaisesti
- 4.5 Irti fossiilisista
- 4.6 Turvemaiden päästöjä vähennettävä määrätietoisesti
- 4.7 Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin luonnosta
- 4.8 Ekologinen kompensatio ja luontoarvomarkkinat osaksi kestävästä luontotyöstä

Tarvitsemme saavutettavissa olevia, **yhteisiä visioita tulevast**a.

Kestävän tulevaisuuden rakentaminen päätöksenteon lähtökohdaksi

Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden sekä ruoka-alan korkeakoulutettujen liitto Loimu ry kokoaa yhteen yli 22 000 korkeasti koulutettua asiantuntijaa. Loimun jäsenet ovat koulutukseltaan agronomeja, biologeja, biotieteilijöitä, elintarviketieteilijöitä, fyysikoita, geologeja, kemistejä, limnologeja, maantieteilijöitä, matemaatikoita, meteorologeja, metsänhoitajia, ravitsemustieteilijöitä, ympäristötieteilijöitä – ja monia muita. Loimulaiset työskentelevät asiantuntija- ja johtotehtävissä useilla eri aloilla ja sektoreilla, ja heidän osaamisensa on keskeistä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Elämme monen samanaikaisen kriisin aikaa. Maailmanpolitiikassa kuohuu, ja samalla ilmastokriisi etenee ja luontokato syvenee. Suomen tulevaisuuden on perustuttava sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäviin ratkaisuihin. Hallinnon rakenteiden ja resursoinnin on tuettava monialaisen tiedon ja osaamisen hyödyntämistä päätöksenteon tukena.

Tämä ohjelma kokoaa yhteen Loimun tavoitteet politiikkalinjauksista, joilla Suomi voi vahvistaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa,

uudistaa työelämää, löytää uusia kasvun mahdollisuuksia luonnonvaroja kestävästi hyödyntämällä ja turvata luonnon kantokyvyn sekä elinkelpoisen ilmaston tuleville sukupolville. Ohjelma on laadittu ensimmäisen kerran vuonna 2018, Loimun perustamista seuraavana vuonna. Tämän jälkeen Loimu on kasvanut merkittävästi, ja vuoden 2026 alusta alkaen liitto edustaa luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden lisäksi myös ruoka-alan korkeakoulutettuja. Uudet alat ja liiton moninainen jäsenkunta näkyvät tavoitteissa.

Yksi Loimun arvoista on rohkeus. Vaadimme tässä ohjelmassa monia asioita, joiden uskomme olevan yhteiskunnallemme hyödyksi ja puolustamme sellaisia asioita, joista leikkaaminen aiheuttaa merkittävää haittaa. Monet tavoitteistamme ovat laajemmin jaettuja kansalaisyhteiskunnassa ja elinkeinoelämässä. Olemme avoimia yhteistyölle erilaisten organisaatioiden kanssa, sillä maailman muuttaminen on vaikuttavampaa yhdessä. Tarvitsemme positiivisia, saavutettavissa olevia ja jaettuja visioita tulevast

aan, ja tule rakentamaan kestävä

ä tulevaisuutta kanssamme!

– Suomen tulevaisuuden on perustuttava sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäviin ratkaisuihin, kiteyttää Loimun yhteiskuntasuhdepäällikkö Aaro Riitakorpi.

”
Pitkäjänteistä
koulutus- ja
innovaatio-
politiikkaa.

1.

Koulutuksen ja tutkimuksen laatuun investoitava

Suomella on kunnianhimoiset tavoitteet osaamiseen ja luonnonvarojen kestäväan hoitoon ja käyttöön menestyksensä perustavana valtiona. Nämä tavoitteet toteutuvat, kun meillä on riittävästi huipputaamista ja resurssit käytetään järkevästi. Pitkäjänteinen koulutus- ja innovaatiopolitiikka on ollut yksi merkittävimmistä menestystekijöistämme. Huipputaajia tulee työmarkkinoille vain, jos meidän korkeakoulujemme opetus heitä tuottaa. Koulutuksessa tulee panostaa osaamistason nostoon, ei vain korkeakoulutettujen määrään. Vain korkeatasoisella koulutusjärjestelmällä pystymme säilyttämään asemamme yhtenä maailman vauraimmista ja vakaimmista yhteiskunnista.

Suomen on investoitava nykyistä enemmän korkeatasoiseen koulutukseen ja siitä nousevan innovatiivisuuden edistämiseen. Tulevaisuudennäkymämme heikkenevät, jos valtio toimillaan heikentää korkeakoulujen toimintaedellytyksiä tai tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-toiminnan rahoitus pohjaa.

1.1 Tutkimus-, kehitys- ja innovaatio- rahoitus vähintään neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta

Tavoite TKI-rahoituksen nostamisesta neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä kirjattiin lakiin vuonna 2023. Tavoitteen

tueksi TKI-rahoitusta ohjataan monivuotisella suunnitelmalla ja valtioneuvoston strategisilla valinnoilla. Tavoite on Suomen menestykselle erittäin tärkeä, ja eduskunnan tulee jatkossakin pyrkiä sitä kohti kunnianhimoisesti. Kun tehdään valintoja rahoituksen kohdentamisesta, tulee siitä suunnata merkittävä osuus kestävää tulevaisuutta rakentaville aloille sekä kasvattaa erityisesti korkeakoulujen T&K-toimintaan ohjattua rahoitusta.

1.2 Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen jatkuvuus on turvattava

Tieteellä ja sivistyksellä on itseisarvo ja tutkimuksen vapautta on suojeltava. Korkeatasoisen opetuksen ja tutkimuksen vakaa rahoitus pohja on ensiarvoisen tärkeä suomalaisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminnan kehittymiselle. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusta on vahvistettava merkittävästi nykyisestä, jotta voimme pärjätä kansainvälisessä kilpailussa. Keinoja ovat niin suoran valtion rahoituksen kasvattaminen kuin korkeakoulujen kertaluontoinen pääomittaminen vähintään kymmenellä miljardilla eurolla. Korkeakoulujen rahoituksesta on tehtävä nykyistä ennakoitavampaa ja selkeämpää kasvattamalla perusrahoituksen merkitystä korkeakoulujen rahoitusmallissa. Lisäksi korkeakoulujen rahoitusmalleja tulee kehittää siten, että ne kannustavat pitkäjänteiseen

”
**Korkea-
koulutuksen
maksuttomuus-
desta on pidet-
tävä kiinni.**

tutkimustyöhön ja pysyvien työsuhteiden lisäämiseen. Korkeakoulutuksen maksuttomuudesta on pidettävä kiinni, eikä lukukausimaksuja tule ottaa käyttöön kotimaisille tai EU- ja ETA-alueen opiskelijoille.

Yliopistollisen perustutkimuksen lisäksi soveltava tutkimus on avainasemassa globaalien ongelmien ratkaisemisessa. Valtion tutkimuslaitosten rahoitusta on leikattu tuntuvasti viimeisen vuosikymmenen aikana, minkä seurauksena niissä tehdään aiempaa vähemmän tutkimusta; tämä kehitys pitää kääntää. Tutkimuslaitosten rahoitus tulee saada riittävälle tasolle. Sama koskee yliopistollisten sairaaloiden tutkimusrahoitusta. Korkeatasoiseen tutkimukseen perustuvasta terveydenhuollosta tulee pitää kiinni, vaikka sosiaali- ja terveystalouden rahoitukseen kohdistuu suuria paineita.

Säästöihin tähtäävissä korkeakoulujen rakennemuutoksissa ja mahdollisissa sektorirajat ylittävissä yhdistymisissä on turvattava säilytettävän tutkimusinfra, jatkuvan tutkimuksen ja opetuksen laatu ja muutoksen vaatima resursointi.

Hallinnosta, tukipalveluista ja tiloista vapautuvia resursseja tulee ohjata myös opetuksen ja tutkimuksen laadun säilyttämiseen. Monialaiset yksiköt vahvistavat alueellista elinvoimaa, sujuvoittavat opintoja ja laajentavat tutkimuspohjaa.

1.3 Jatkuva oppiminen kuntoon

Avain suomalaisen menestystarinan jatkumiselle on jatkuvan oppimisen ja joustavien koulutusmallien kehittäminen vaativaa asiantuntijatyötä tekeville. Loimu on yhdessä kahdeksan muun

akavalaisen ammattijärjestön kanssa kehittänyt *osaamistilimallin*, joka olisi uusi tapa jakaa jatkuvan oppimisen kustannuksia työntekijöiden, työnantajien ja valtion kesken. Uusi järjestelmä tekisi myös kannattavammaksi korkeakoulututkintoa lyhyempien osaamiskokonaisuuksien toteuttamisen, mikä helpottaisi osaamisen kehittämistä työn ohessa.

Koulutuksen kustannusten lisäksi opiskelun aikainen toimeentulo on turvattava. Tutkinto-opiskelijoiden osalta tämä tarkoittaa riittävän suurta opintotukea, joka mahdollistaa täysipäiväisen opiskelun. Aikuiskoulutustuki lakkautettiin vuonna 2024. Sen tilalle tarvitaan kipeästi uusi tuki, sillä jatkuva oppiminen tai alan vaihtaminen eivät saa olla yksilön taloudellisen riskinoton varassa. Työttömäksi jääneiden on voitava opiskella menettämättä työttömyysturvaa.

1.4 Tohtorien osaaminen monipuolisemmin käyttöön

Suomalaista tohtorikoulutusta on uudistettu viime vuosina. Tavoitteet tohtorien työllistymisestä aiempaa enemmän elinkeinoelämän palvelukseen on edistettävä. Tohtorikoulutuksen laadusta ei kuitenkaan tule tinkiä. Tohtorintutkinnon päätaivoite on, että sen suorittaja tuottaa uutta korkeatasoista, omaperäistä tutkimusta, joka edistää tieteenalaa. Tohtorintutkinnon suoritusajan lyhentäminen on uhka niin laadulle kuin väitöskirjatutkijoiden henkiselle hyvinvoinnille.

Tohtorikoulutuksen ja muun työelämän yhteistyötä tulee lisätä. Vastuun tohtorien työllistymisestä yrityksiin ei pidä kuitenkaan jäädä yliopistojen varaan. Tutkimusosaamisen kaupallistaminen ja elinkeinoelämän kulttuurinen muutos tohtoreiden työllistämiseksi vaativat asian edistämistä poliittisin keinoin esimerkiksi TKI-rahoitusta jaettaessa. Myös julkisella sektorilla tarvitaan tohtoritaseista osaamista ja tohtoreiden urapolkuja julkiselle sektorille tulee vahvistaa.

Tohtorikoulutettavien työttömyysturvaa tulee selkeyttää, ja oikeus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan ja työssäoloehdon kertymiseen turvata.

1.5 Lisää kansainvälisiä osaajia

Suomi tarvitsee merkittävästi lisää kansainvälisiä osaajia. *Koulutus- ja työperäisen maahanmuuton tiekartan 2035* mukaan Suomi tavoittelee

”
**Sukupuolittu-
neet rakenteet ja
mielikuvat koulu-
tukseen hakeu-
tumisessa tulee
purkaa.**

työperäisen maahanmuuton vähintään kaksinkertaistamista nykytasosta vuoteen 2030 mennessä siten, että kestävyystiekartan edellyttämä vähintään 50 000 työperäisen maahanmuuttajan kokonaislisäys toteutuu. Uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä pyritään kolminkertaistamaan 15 000:een vuoteen 2030 mennessä. Samalla ulkomaalaisten opiskelijoiden työllistyminen ja jääminen Suomeen pyritään nostamaan 75 prosenttiin.

Tämä kaikki vaatii suomalaiselta yhteiskunnalta ja työelämäältä muutoksia. Maahantuloa pitää helpottaa ja lupaprosesseja sujuvoittaa, erityisesti jos henkilöllä on jo työpaikka tiedossa Suomessa. Suomen ja ruotsin kieliopetuksen tarjontaa pitää parantaa ja integroitumisen tukea resursoida. Kansainvälisillä opiskelijoilla näiden tulee olla kunnossa tutkinto-ohjelmien sisällä ja tutkinnon jälkeistä Suomeen jäämistä pitää helpottaa. Yhteiskunnan palvelut pitää pystyä tarjoamaan saavutettavasti maahan muuttaville, oli kyse sitten varhaiskasvatuksesta tai terveystaloudesta. Anonyymien rekrytoinnin käytöllä on autettava poistamaan turhia esteitä paitsi suomalaisten, myös maahanmuuttajien työllistymisen tieltä.

1.6 Matemaattis-luonnontieteellistä osaamista lisättävä

Luonnontieteellinen ja matemaattinen osaaminen peruskoulun päättyessä on heikentynyt, mikä näkyy muun muassa OECD-maiden PISA-tutkimuksen tuloksissa. Tätä osaamista kuitenkin tarvitaan yhä kasvavissa

määrin. *Suomen kansallisen LUMA-strategian* tavoitteet on saavutettava vuoteen 2030 mennessä. Matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen kehittäminen vaatii tietoista panostamista koko koulutuspolulle varhaiskasvatuksesta lähtien. Peruskoulussa ja toisella asteella vahvistetaan osaamis pohjaa, korkeakoulutuksessa asiantuntijaosaaminen syvenee ja työelämässä osaamista pitää pystyä päivittämään myös luonnontieteellisillä aloilla. Yhteiskunnallisessa keskustelussa on vahvistettava yleistä tiedelukutaitoa.

Luonnontieteiden opiskelu on tehtävä houkuttelevaksi kaikille sukupuolesta riippumatta. Samalla on tunnistettava, että korkeakoulutukseen hakeutumisessa on merkittäviä eroja sukupuolten välillä eri aloilla, ja korkeakouluista valmistuu tällä hetkellä keskimäärin enemmän naisia kuin miehiä. Erilaisia sukupuolittuneita rakenteita ja mielikuvia koulutukseen hakeutumisessa tulee aktiivisesti purkaa.

Tiedekasvatusta tulee vahvistaa turvaamalla LUMA-keskusten rahoituksen jatkuvuus. Korkeakoulujen valinnoissa matemaattisen

osaamisen painotus on hyvä pitää tasapainossa luonnontieteiden lisäksi kielitaitojen sekä yhteiskunnallisten ja humanististen tieteiden ymmärryksen kanssa. Myös luonnontieteiden erikoisosaajat tarvitsevat näitä taitoja menestyäkseen. Valintakokeet tulee säilyttää yhtenä väylänä korkeakouluopinnoille.

1.7 Laadukas opetus vaatii riittävät resurssit

Jokaisessa tutkinnossa pitää olla riittävästi tutkintoon sopivia käytännön harjoituksia lähiopetuksena. Tähän soveltuvat tasokkaat opetustilat sekä yliopistolliset tutkimusasemat ovat välttämättömyys monille loimulaisille koulutusaloille. Yliopistojen tilakustannusten kasvu ei saa muodostua esteeksi laadukkaaseen tutkimukseen ja opetuksen toteutumiselle.

Etä- ja hybridiopetuksen mahdollisuuksia tulee hyödyntää. Koulutuksen saavutettavuutta voidaan parantaa laadusta tinkimättä.

Koulutusmäärien muutosten pitää perustua tilastoihin ja tutkimukseen perustuvaan ennakkointiin, jossa huomioidaan työllistyvyys. Mahdolliset uudet aloituspaikat tulee rahoittaa pysyvällä rahoituksen lisäämisellä.

1.8 Mielekkäät harjoittelut ja työelämälle relevanttia koulutusta

Valtion on investoitava korkeakoulujen riittävään resursointiin opintojen ohjaamisen ja urapalveluiden järjestämisessä. Työmarkkinajärjestöjen kanssa on mahdollista löytää lukuisia yhteisiä intressejä työllisyysasteen kohottamisessa ja korkeakoulutettujen työllistymisessä koulutustaan vastaaviin työtehtäviin. Opintokokonaisuuksia

”

Koulutusmäärien pitää perustua ennakkointiin, jossa huomioidaan työllistyminen.

suunniteltaessa on hyödyllistä tehdä yhteistyötä työelämän toimijoiden kanssa. Opintojen aikana tehtävät harjoittelut tukevat valmistumisen jälkeistä työllistymistä, ja työnantajilla on harjoittelupaikkojen tarjoamisessa tässä merkittävä rooli. Harjoitteluista tulee lähtökohtaisesti maksaa korvaus. Oman alan töitä pitäisi voida nykyistä helpommin opinnollistaa. Oppilaitosten tulee kuitenkin tarjota riittävä ja työelämään valmistava koulutus. Opetusta ei tule ulkoistaa työnantajille harjoitteluiden kautta.

1.9 Hyvinvoiva henkilöstö ja opiskelijat

Niin työ- kuin opiskelukyvyyn paras tuki on ennaltaehkäisevää tukea. Lainsäädännöllä voidaan velvoittaa vähimmäistasoon, mutta työnantajille ja oppilaitoksille kuuluu vastuu edistää hyviä käytäntöjä ja mahdollistaa joustoja erilaiset elämäntilanteet huomioiden. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön YTHS:n riittävä rahoitus tulee taata. Hyvinvointi tulee huomioida koko organisaation tasolla suunnittelussa ja johta-

misessa. Myös esihenkilöt tarvitsevat tukea. Työmarkkinajärjestöt voivat olla mukana kehittämässä ratkaisuja hyvinvoinnin edistämiseen niin työehtosopimusten kautta kuin käytännön hankkeissakin. Yhteisöllisyyden edistäminen on keskeinen keino sekä työpaikoilla että opinnoissa hyvinvoinnin lisäämiseksi ja ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

Yliopistot ja muut tutkimusorganisaatiot ovat merkittäviä loimulaisten työnantajia. Asiantuntijoiden, tutkijoiden ja korkeakouluissa myös opiskelijoiden muodostama yhteisö on vaativa työympäristö ja henkilöstön hyvinvoinnista on erityisen tärkeää huolehtia. Määräaikaiset työsuhteet ja niiden ketjuttaminen luovat epävarmuutta. Työsuhteiden tulisi olla lähtökohtaisesti toistaiseksi voimassa olevia. Työn liialliseen kuormitukseen pitää puuttua ja palkan pitää lähtökohtaisesti vastata työn vaatimuksia. Työnantajien täytyy olla työntekijöidensä tukena, jos näihin kohdistuu häirintää tai maalittamista. Tutkijoiden häirintään ja maalittamiseen liittyvää rikoslainsäädäntöä tulee tiukentaa.

”
**Toimiva
 työelämä** vaatii
 kaikkien tahojen
 yhteistyötä.

Työelämää uudistettava ihmislähtöisesti

Kestävä tulevaisuus edellyttää työelämän uudistamista. Työelämän toimivuus on tärkeää kaikilla tasoilla. Toimiva työelämä tehdään työpaikoilla työnantajien ja työntekijöiden yhteistyöllä sekä työmarkkinajärjestöjen ja poliittisten päättäjien järkevillä ratkaisuilla.

Työelämää tulee kehittää entistä enemmän siihen suuntaan, että se tarjoaa kaikille yhdenvertaiset ja nykyistä joustavimmat mahdollisuudet rakentaa tuottavaa työuraa. Kehitystyössä tulee ottaa huomioon erilaiset elämäntilanteet liittyen esimerkiksi lasten tai omaisten hoitamiseen tai opiskeluun. Uudistusten tulee koskea työelämän lainsäädännön eri osa-alueita, ja ne on tehtävä työelämän lainsäädännön kokonaisuus huomioon ottaen.

2.1 Mielensterveys on huomioitava työpaikoilla

Mielensterveys on yksi 2020-luvun keskeisimmistä työelämäkysymyksistä. Psykososiaalisen kuormituksen hallinta ei saa jäädä yksittäisten hankkeiden tai yleisten linjausten varaan, vaan sen tulee olla velvoittava ja järjestelmällinen osa työpaikkojen johtamista ja työsuojelua.

Työnantajan vastuuta psykososiaalisen kuormituksen hallinnassa on selkeytettävä ja vahvistettava. Vastuu ei saa jäädä yksin esihenkilöille, vaan organisaatioiden rakenteiden, resurssien ja johtamiskäytäntöjen on tuettava työntekijöiden työkykyä ja jaksamista.

Turvallisuussäätelyä tulee täsmentää ja psykososiaalisen kuormituksen hallintaan on säädettävä selkeät velvoitteet. Pelkkä ennaltaehkäisy koros-

taminen ei riitä ilman riittäviä resursseja ja toimivia rakenteita.

Työterveyspalveluissa tulee vahvistaa mielensterveyden tukea, mutta painopisteen on oltava myös työolosuhteiden ja työn kuormitustekijöiden korjaamisessa, ei pelkästään yksilön jaksamisen tukemisessa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työuran alkuvaiheessa olevien työntekijöiden jaksamisen tukemiseen ja kuormituksen hallintaan.

Sairaudesta riippumatta työntekijällä tulee olla oikeus sairastaa ilman painostusta, uhkailua palkatomuudella tai epäsuoraa leimautumista. Tämä on perusoikeuskysymys ja työelämän inhimillisyyden mittari.

2.2 Työuran alkutaival kuntoon

Ensimmäiset työpaikat ovat koko työuran kannalta merkittäviä. Työuran alkuun liittyvää epävarmuutta tulee vähentää ja ensi kertaa oman alan töihin pyrkiviä nuoria tukea, oli kyse sitten kesätöistä tai pidemmästä työsuhteesta. Määräaikaiseen työsuhteeseen tulee aina olla perusteltu syy. Määräaikaisten työsuhteiden ketjuttamiseen pitää puuttua.

Mitä nopeammin korkeakouluista valmistuvat asiantuntijat pääsevät tekemään koulutustaan vastaavaa työtä, sitä enemmän heidän työpanoksensa hyödyttää suomalaista yhteiskuntaa. Valtion ja työmarkkinajärjestöjen tulee yhdessä luoda ratkaisuja, joilla tehokkaasti edistetään korkeasti koulutettujen nuorten asiantuntijoiden laadullista työllistymistä, unohtamatta myöskään kansainvälisiä osaajia. Tämä tarkoittaa opintoihin kuuluvia palkallisia harjoitteluja ja yhteistyötä työelämän

”
Työkyvyn ja osaamisen ylläpitämisen on oltava mahdollista työttömänäkin.

kanssa, mutta myös toimia vastavalmistuneiden työllistymisen edistämiseksi.

Tekoälyn hyödyntäminen vaikuttaa muuttavan työmarkkinoita erityisesti työuran alkuvaiheen asiantuntijatasoisten työtehtävien osalta. Työnantajien ja yhteiskunnan tulee huolehtia siitä, että tekoälymurroksen edetessä korkeakoulusta valmistuneilla on edelleen luontevia urapolkuja asiantuntijaksi kasvamiseen.

Työllisyyspalveluiden siirryttyä kunnille palvelutaso saattaa vaihdella asuinpaikasta riippuen. Korkeakoulutetuille suunnatut palvelut pitäisi huomioida osana kuntatason palvelukokonaisuutta. Tärkeintä on kuitenkin, että jokainen saa yksilökohtaista tukea yhdenvertaisesti taustasta riippumatta.

2.3 Työelämästä perheystävällisempi

Perheystävällistä, monimuotoista ja tasa-arvoista työelämää on edistettävä kunnianhimoisella lainsäädännöllä. Työnantajien tietämystä perheystävällisistä käytännöistä on lisättävä, ja työpaikoja kannustettava luomaan työn ja perheen yhteensovittamista ja tasa-arvoa tukevia malleja ja ohjeistuksia.

Raskaus- ja perhevapaasyrjintään pitää puuttua ja syrjintää mahdollistavia rakenteita tulee aktiivisesti purkaa.

Molemmille vanhemmille kuuluu yhtäläinen oikeus palkalliseen vapaaseen suhteessa perhevaipan keston. Lasten hoidon lisäksi myös ikään-

tyneiden lähiomaisten hoito pitää mahdollistaa nykyistä paremmin.

2.4 Työnteon on oltava aina kannattavaa

Työttömät haluavat lähtökohtaisesti työllistyä uudelleen. Yhteiskunnan tulisi heitä tässä tukea. Työttömyysturvan tason on oltava riittävä ja samalla työttömän tulee pystyä ottamaan vastaan työtä, perustaa yritys tai opiskella ilman, että menettää työttömyysetuuden. Työttömyysturvan erilaiset suojaosat ovat tähän tehokas keino. Työkyvyn ja osaamisen ylläpitämisen on oltava mahdollista työttömänäkin.

2.5 Vihreä siirtymä toteutettava sosiaalisesti kestävästi

Vihreä siirtymä muuttaa työoloja, osaamisvaatimuksia ja työn sisältöjä. Vihreään siirtymään liittyvässä työn muutoksessa on otettava huomioon sosiaalinen kestävyys. Vihreä siirtymä edellyttää jatkuvaa osaamisen päivittämistä ja riittäviä mahdollisuuksia täydennys- ja uudelleen koulutautumiseen kaikissa uravaiheissa. Työntekijöille on turvattava mahdollisuus kehittää osaamistaan työajalla sekä siirtyä uusiin tehtäviin ilman kohtuutonta taloudellista riskiä. Työelämän muutoksia ei tule toteuttaa työntekijöiden kustannuksella. Vihreän siirtymän aikana tulee varmistaa, että siirtymän kustannukset ja hyödyt jakautuvat oikeudenmukaisesti.

2.6 Ammattien sääntely turvattava

Loimun jäsenistössä on useita aloja, joilla toimiminen edellyttää korkeatasoista koulutusta ja erityisosaamista. Näillä aloilla ammatin harjoittamisen edellytysten, ammattinimikkeiden suojan ja laillistamisen tulee olla selkeästi säädeltyjä, eikä niiden tasoa tule heikentää.

Terveysturvallisuudessa sääntely on keskeinen osa potilasturvallisuutta. Kelpoisuusehtojen ja laillistettujen ammattien aseman heikentäminen vaarantaa palvelujen laadun ja asiakkaiden turvallisuuden. Sääntelyn tulee jatkossakin varmistaa, että vaativissa asiantuntijatehtävissä toimivat vain siihen koulutetut ammattilaiset.

2.7 Työntekijöille oikeus saada asiansa ajetuksi

Kollektiivinen sopiminen on suomalaisen työmarkkinajärjestelmän vahvuus ja siitä on pidettävä kiinni jatkossakin. Kolmikantainen yhteistyö on keskeinen ja hyödyllinen osa suomalaista päätök-

sentekoa. Työelämän sääntelyä päivitettäessä työmarkkinajärjestöillä on tärkeä rooli osana valmistelua, jotta uudistukset voidaan laajasti yhteiskunnassa hyväksyä.

Huomattava osa palkansaajista työskentelee aloilla, joilla ei ole työehtosopimusta. Heillä ei ole käytettävissään työehtosopimuksella perustettua edustautumis-, neuvottelu- ja sovittelujärjestelmää, jossa riidat ratkaistaan viime kädessä työtuomioistuimessa. Jos työnantaja ei noudata työelämän lakeja, kyse on yksityisoikeudellisesta asianomistajakysymyksestä. Työntekijän kynnys lähteä ajamaan asiaansa oikeusteitse työnantajaansa vastaan on korkealla. Siksi ammattiliitoille tulee säätää kanne-oikeus, joka tuo niille mahdollisuuden ajaa jäsentensä asiaa oikeusteitse myös sopimuksettomilla toimialoilla.

Yksinyrittäjien järjestäytymisoikeutta alustaloudessa tulee edistää. Urakoita ja toimeksiantoja välittävän palvelun on toimittava eettisesti työn suorittajia ja toimeksiantoja koskevien tarjousten tekijöitä kohtaan, vaikka tehtävien välitysalusta ei olisikaan asiantuntijatyön varsinainen työnantaja.

2.8 Etätyötä tehtävä työntekijälähtöisesti

Työntekijällä tulee olla oikeus osittaiseen etätyöhön, jos työtehtävät sen sallivat eikä se aiheuta työnantajan toiminnalle kohtuutonta haittaa. Työnantajalla ei kuitenkaan pidä olla oikeutta velvoittaa työntekijää etätyöhön.

Työnantajan tulee jatkossakin järjestää riittävät ja turvalliset lähityön toimitilat sekä työvälineet. Työnantaja ei saa ulkoistaa etätyön kuluja työntekijälle, etätyöstä aiheutuvat kustannukset tulee kompensoida. Työtapatarmalain soveltamisalaa pitää laajentaa, jotta se kattaa etätyössä aiheutuneet tapaturmat paremmin.

Etätyön yleistymisen myötä työpaikoilla on huomioitava aiempaa paremmin yhteisöllisyyden rakentaminen. Osaamisen ja hiljaisen tiedon jakaminen sekä työkyvynäisyyden ehkäiseminen vaativat enemmän toimia kuin tähän asti on tehty. Työnteon muoto ei saa vaikuttaa urakehitykseen. Erityisesti uusien työntekijöiden ja harjoittelijoiden liittymisestä osaksi työyhteisöä tulee huolehtia.

2.9 Ihmiskauppa on kitkettävä Suomesta

Työsuojelelun valvontaa ja oikeuksia on vahvistettava ja poliisin resursseja ja osaamista on lisättävä, jotta ihmiskauppaan, kiskonnantapaiseen työsyryntään ja muuhun riistoon voidaan aidosti puuttua Suomessa. Alipalkkaus on kriminalisoitava. Maahanmuuttajat eivät välttämättä tunne hyvin Suomen lainsäädäntöä ja työelämää. Lisäksi he ovat usein haavoittuvassa asemassa myös oleskeluluvan perusteiden vuoksi. Järjestelmää tulee uudistaa siten, että ihmiskaupan uhrit eivät joudu pelkäämään karkotusta, jos kertovat kohtelustaan.

”
Alipalkkaus on kriminalisoitava.

Huoltovarmuus on nähtävä kokonaisuutena ja otettava vakavasti.

3.

Luonnonvara-alat ja kiertotalous kestävä talouden ja huoltovarmuuden perustaksi

Koko ihmiskunnan suurten ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen, ratkaisemisessa korkeatasoisella osaamisella on merkittävä rooli. Planetaariset rajat määrittävät sen, mikä on mahdollista ja kestävä. Suomelle ja koko maailmalle on tärkeää siirtyä biotalouteen, joka purkaa riippuvuutta fossiilisista luonnonvaroista. Samoin siirtyminen kertakäyttökulttuurista kiertotalouteen vahvistaa kestävyttä ja luo mahdollisuuden uusille kestävyttä ja elinvoimaa edistäville palveluille.

Suomen ruokajärjestelmä on keskeinen osa kansallista turvallisuutta, huoltovarmuutta ja kestävä yhteiskuntaa. Kotimainen ruoantuotanto, toimiva ruokaketju sekä korkeatasoinen koulutus ja tutkimus varmistavat, että Suomi pystyy tuottamaan turvallista, terveellistä ja kestävä ruokaa myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kestävä metsien ja ympäristön hoito ja käyttö on Suomelle elintärkeää. Etenkin metsät ovat tulevaisuutemme kannalta avainasemassa: ne ovat olleet Suomen tärkein luonnonvara sekä hyvinvointimme perusta, ja tulevaisuudelle toivottu kestävä kehitys asettaa metsiin kohdistuvia uusia odotuksia.

Suomi on koko maailmassa edelläkävijä kansallisten biotalouteen liittyvien pitkän tähtäimen strategioiden ja suunnitelmien laadinnassa. Näissä linjattujen tavoitteiden toteutuminen tuottaa hyvinvointia ja kestävä kehitystä koko yhteiskuntaan. Siksi onkin ensiarvoisen tärkeää, että maan

hallitus tukee omilla toimillaan ja investoinneillaan biotaloussektoria tavoitteiden saavuttamisessa.

3.1 Biotalouden kasvupotentiaali hyödynnettävä

Biotalous on Suomessa poikkeuksellisen merkittävä sektori. Vuonna 2024 Suomen biotalouden tuotannon arvo oli 82 miljardia euroa, mikä oli 16 prosenttia koko kansantalouden tuotoksesta. Metsäsektorin osuus biotalouden tuotoksesta oli 36 prosenttia ja elintarviketalouden 24 prosenttia. Biotalouden toimialoilla työskenteli 290 000 henkilöä, mikä oli 11 prosenttia kaikista työllisistä. Biotalousstrategian päivitystyössä vuonna 2021 tunnistettiin mahdollisuudet kaksinkertaistaa biotalouden arvonlisä vuoteen 2035 mennessä kokonaiskestävyys huomioon ottaen. Tähän tavoitteeseen pitää pyrkiä aktiivisin politiikkatoimin kansallisen biotalousstrategian mukaisesti.

Keskittyminen korkean arvonlisän tuotteisiin sisältää merkittävän kasvupotentiaalin. Jalostusasteen nostaminen on keskeistä. Kilpailukykyisen toimintaympäristön näkökulmasta Suomen pitää vahvemmin tukea biotalousalan viennin edistämistä erityisesti pk-sektorin yrityksissä.

3.2 Kiertotaloudesta uusi normaali

Kiertotalous on talousmalli, joka auttaa hillitsemään ilmastonmuutosta, luontokatoa ja luonnonvarojen ehtymistä. Kiertotaloudessa tuotteet ja

materiaalit pysyvät käytössä pitkään. Käytännössä kiertotalous tarkoittaa kierrättämisen lisäksi vuokrapalveluita, korjaamista ja jakamista. Kiertotalous on olennainen osa luontoalojen työtä yrityksissä, julkisella sektorilla ja järjestöissä. Kiertotaloutta on toteutettava ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi.

Valtion tulee tukea kiertotalouden edistämistä tukemalla kiertotalouden tutkimus- ja kehitystyötä korkeakouluissa, tutkimuslaitoksissa ja yrityksissä sekä lainsäädännöllisin keinoin.

3.3 Tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-rahoitus, julkiset hankinnat sekä yritystuet kohdennettava kestävästi

Biotalousstrategiassa ehdotettu vihreän siirtymän TKI-ohjelma on erittäin kannatettava toimenpide. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta tulee lisätä sellaisille aloille, joissa suomalaisen osaamisen hyödyntäminen edistää parhaiten globaalisti kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Ilmastonmuutoksen hillitseminen on ihmiskunnan suurin haaste tulevina vuosikymmeninä ja vuosisatoina. Suomessa on maailmanluokan osaamista uusiutuvien luonnonvarojen

käytön tutkimuksessa ja niiden hyödyntämisessä. Siksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan investointeja tulee suunnata sellaisiin hankkeisiin, jotka edistävät siirtymistä uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön. Erilaisia yritystukia ja tukijärjestelmiä kehitettäessä tulee tunnistaa ja karsia ympäristölle haitallisia tukia. Julkisissa hankinnoissa tulee ottaa huomioon ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys.

Erilaisten tekoälytyökalujen hyödyntäminen ja käyttöönotto tulee tehdä ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi.

Korkeatasoinen koulutus, tutkimus ja asiantuntijuus ovat suomalaisen ruokajärjestelmän vahvuus. Maatalous-, ravitsemus- ja elintarvikealan koulutukseen sekä tutkimus- ja innovaatiotoimintaan tulee panostaa pitkäjänteisesti. Tutkimukseen perustuva tieto mahdollistaa ruoantuotannon kestävä kehittäminen, uusien teknologioiden hyödyntämisen sekä ruokajärjestelmän sopeutumisen ilmaston ja toimintaympäristön muutoksiin. Lisäksi se edesauttaa elintarvikeviennin arvon kasvattamisessa.

3.4 Huoltovarmuus turvattava maataloudessa, metsätaloudessa ja teollisuudessa

Viime vuosina erilaiset kriisit ovat nostaneet esille riskitekijöitä muun muassa teollisen tuotannon ketjuissa, kriittisten raaka-aineiden saatavuudessa, energian tuotannossa ja kotimaisen ruoan tuotannossa. Epävarmoissa oloissa huoltovarmuuden merkitys korostuu. Kotimaisen tuotannon pitkän tähtäimen kestävydestä huolehtiminen on jatkossa entistä kriittisempää. Tämä vaatii kaikilla toimialoilla uusien teknologioiden innovatiivista

hyödyntämistä kiertotalouden ja luonnonvarojen kestävä käytön kehittämisessä sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnassa.

Metsätaloudessa puun saannin turvaaminen yhdessä hiilivarantojen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kanssa on välttämätöntä. Kotimaisen ruoantuotannon jatkuvuus edellyttää kannattavaa maataloutta, toimivia tuotantopanosten saatavuusketjuja sekä kestävä maankäyttöä. Huoltovarmuuden näkökulmasta on tärkeää säilyttää monipuolinen tuotantorakenne sekä kotimainen osaaminen koko ruokajärjestelmässä. Lääke- ja elintarviketeollisuuden uudet innovaatiot sekä kotimaisen lääketuotannon nykyistä laajempi omavaraisuus vaativat merkittäviä panostuksia. Vihreä siirtymä edellyttää merkittävää, mutta samalla vastuullista kriittisten mineraalien tuotannon kasvattamista. Digitaalinen huoltovarmuus edellyttää Euroopassa kehitettyjä järjestelmiä.

Huoltovarmuus on nähtävä kokonaisuutena ja otettava vakavasti. Kyse ei ole vain alkutuotannon turvaamisesta, vaan myös tuotantopanosten saatavuudesta, kansainvälisistä markkinoista, keskittyneistä toimitusketjuista, energiasta sekä kuluttajien valinnoista ja tiedonsaannista. Kokonaisvaltainen ymmärrys kierto- ja luonnonvaratalouden yhdyspinnoista sekä teollisuuden ja alkutuotannon uusista kehittämistarpeista ja -mahdollisuuksista ovat kaikki loimulaisten erityisosaamisen keskeisiä aloja.

3.5 Ruokajärjestelmä kestäväksi

Maatalousympäristöjen monimuotoisuus on tärkeä osa kestävä ruokajärjestelmää. Viljelyjärjestelmiä, maankäyttöä ja tuotantotapoja tulee kehittää siten, että ne tukevat luonnon monimuotoisuutta,

Oikeudenmukainen ruokaketju on kestävä ruokajärjestelmän edellytys.

maaperän hyvinvointia, vesistöjen tilaa sekä hiilen sitoutumista maaperään ja kasvillisuuteen. Kestävä ruoantuotanto yhdistää tuottavuuden, ilmasto-kestävyyden, hiilensidonnann sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamisen. Eläinten hyvinvointiin panostaminen parantaa eläinten mahdollisuuksia lajityypilliseen elämään ja vahvistaa ruokaketjun eettisyyttä.

Luonnon monimuotoisuus sekä ilmasto- ja ympäristökysymykset ovat ruokajärjestelmälle sekä haaste että mahdollisuus. Tarvitsemme mitattavia ja konkreettisia parannuksia. Haluamme olla etsimässä ratkaisuja ruoka-alan vesistö- ja ilmasto- päästöihin. Alan sääntelyn tulee olla vaikuttavaa: haluamme välttää ratkaisuja, jotka heikentävät alan kilpailukykyä ilman selkeitä ympäristöhyötyjä. Kuten Elintarviketeollisuudella luontokäsikirjassaan, tavoitteenamme on pysäyttää luontokato vuoteen 2040 mennessä.

Kestävä ruokajärjestelmän edellytys on oikeudenmukainen ja tasapainoinen ruokaketju. Alkutuottajien, elintarviketeollisuuden, kaupan

Tukijärjestelmiä kehitettäessä karsittava ympäristölle haitallisia tukia.

Suomen metsien
hiilitaseen
on oltava
positiivinen.

ja kuluttajien välisten suhteiden tulee perustua läpinäkyvyyteen ja reiluun arvontakoon. Erityisen tärkeää on turvata alkutuotannon mahdollisuudet investointeihin, tuotannon kehittämiseen ja sukupolvenvaihdoksiin. Toimiva ja tasapainoinen arvoketju vahvistaa sekä maatalouden kannattavuutta että koko yhteiskunnan ruokaturvaa.

3.6 Ravitsemussuosituksia sovellettava paremmin käytännössä

Ravitsemussuosituksien keskeinen väline terveellisen ja kestävästi ruokavalioiden edistämiseksi. Tutkimukseen perustuvat suositukset ohjaavat ruokajärjestelmää kohti ratkaisuja, jotka tukevat sekä ihmisten terveyttä että ympäristön kestävyttä. Niiden huomioiminen ruokapolitiikassa, julkisissa hankinnoissa ja ruokakasvatuksessa vahvistaa kestävästi ruokajärjestelmän kehitystä.

Ravitsemussuosituksien vaikuttavuus edellyttää myös niiden asiantuntevaa soveltamista käytännössä. Terveystieteiden, sosiaalipalveluiden ja muissa arjen toimintaympäristöissä suositusten toteuttaminen, yksilöllinen ohjaus ja ravitsemushoito edellyttävät korkeatasoista ravitsemusalan osaamista.

3.7 Metsien hiilivarastot kasvuun

Metsien hiilivarastoa tulee kasvattaa. Suomen metsien hiilitaseen on oltava positiivinen. Tämä edellyttää poistumaa suurempaa kasvua ja luonnonvarojen käyttöä kestävästi. Metsien hiili-

varastoa ja -nielua kasvatetaan kestävästi toteutettavilla hakkuilla, maankäytöllä ja metsien hoidolla. Metsien hyödyntämisessä tulee tähdätä siihen, että hakkuissa poistuva hiili sitoutuu mahdollisimman pitkäikäisiin tuotteisiin ja kiertotalouden innovaatioihin, kuten puurakentamiseen, kierrätettäviin materiaaleihin ja fossiilisia raaka-aineita korvaaviin tuotteisiin, mikä edelleen kasvattaa koko luonnonvarasektorin hiilivarastoa. Maankäyttömuodon muutoksen seurauksena poistuva metsäpinta-ala on pyrittävä korvaamaan uutta metsää perustamalla.

Metsien kasvua, hiilensidontaa ja ympäristökestävyttä ylläpidetään sekä vaalitaan oikea-aikaisilla puuston kasvua tukevilla metsänhoito- toimenpiteillä. Ilmastokestävän metsätalouden saavuttaminen edellyttää pitkäaikaisia toimia. Pitkjänteiseen metsien hyvään hoitoon ja kasvuun panostaminen vaatii kannustejärjestelmien jatkuvuutta.

3.8 Materiaaleista ekologisesti kestäviä rakentamisessa ja teollisuudessa

Yli kolmasosa Suomen kasvihuonekaasupäästöistä syntyy rakentamisesta ja rakennuksista. Puun käytön edistäminen rakentamisen materiaalina sekä julkisessa että yksityisessä rakentamisessa koko maassa on yksi biotalouden mahdollisuuksista korvata nykyisiä rakennusmateriaaleja kestävämmällä vaihtoehdolla. Lainsäädännöllä voidaan velvoittaa erityisesti julkisessa rakentamisessa

Julkiselle
rakentamiselle
velvoite käyttää
ekologisesti
kestäviä
materiaaleja.

käyttämään puuta ja muita mahdollisia ekologisesti kestäviä materiaaleja. Puu- ja biotuoterakentamiselle tulee asettaa julkisessa ja yksityisessä rakentamisessa tavoitetasot. Laadukas puurakentaminen sitoo hiiltä pois ilmakehästä koko rakennuksen elinkaaren ajaksi.

Rakentamiseen liittyviä sementin sekä teräksen valmistuksen päästöjä tulee vähentää sääntely- ja markkinatoimin ja puolustaa jo tehtyjen päätösten vähennystasojen. Vähähiilisen sementin ja vaihtoehtoisten sementtiainesten saatavuutta ja käyttöä tulee julkisissa hankinnoissa ja sääntelyllä edistää. Sementin rinnalla hiilidioksidilla kovettettujen hiileneutraalisten betonilaatujen käyttöä tulee edistää. Purkumateriaalien kierrätystä ja uudelleenkäyttöä on tarpeen vahvistaa osana kestävästi rakentamista.

Sementin ja teräksen valmistus tulee pitää EU:n päästökaupan piirissä ja niille jaettavat ilmaiset päästöoikeudet pitää poistaa nyt EU:ssa sovitun 2026–2034 ajanjakson mukaisesti tai nopeammin.

Puupohjaisten ja muiden biomateriaalien tutkimusta ja käyttöönottoa ekologisen kestävyuden lisäämiseksi eri teollisuuden aloilla on tuettava.

3.9 Vahvuudet käyttöön kehitys yhteistyössä ja palveluviennissä

Suomi on metsä-, ympäristö-, ilmasto-, luonnonvara-, maaperä- ja vesiosaamisen huippumaa. Maatalouden ratkaisut ovat tärkeitä niin ruokaturvan, köyhyyden vähentämisen kuin metsäkadon hillitsemisen osalta. Kehitys yhteistyössä suomalaisilla on paljon annettavaa luonnonvarojen käyttöön liittyvien projektien asiantuntijoina. Suomella on paljon vientikelpoista tietotaitoa muille maille ilmastomuutoksen vaikutusten torjumiseen ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen.

Suomen kehitys yhteistyömäärärahat tulee nostaa YK:n suosittelemalle tasolle 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Luonnon suojelemiseksi tarvitaan vaalikaudet ylittävää sääntelyä.

Luonnon monimuotoisuus turvattava ja ilmastokriisi torjuttava

Suomalaisten pitää huolehtia ympäristöstään. Korkeasti koulutettujen ympäristöalan ammattilaisten toimintaedellytyksistä huolehtimalla varmistamme, että Suomi on ympäristöosaamisen ja kestävä kehityksen kärkimaita nyt ja tulevaisuudessa. Ympäristötutkimuksen toimintaedellytykset tulee varmistaa ja vapaaehtoisia luonnonhoitotoimenpiteitä jatkossakin rahoittaa riittävällä tasolla.

Tarvitsemme luonnon tueksi myös vaalikaudet ylittävää, ennakoitavaa sääntelyä. Luontokato on pysäytettävä. Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia sekä siihen liittyvä toimintaohjelma ovat yksi tarvittava osa polulla kestävään tulevaisuuteen.

Ilmastokriisi on luontokadon ohella aikamme suurin haaste ja sen hillitsemiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi tarvitaan aktiivista politiikkaa sekä politiikan tueksi korkeatasoista osaamista.

4.1 Laadukas ympäristönsuojelu ja luonnonvarojen hoito vaativat riittävän rahoituksen tutkimukseen ja seurantaan

On erittäin tärkeää, että Suomen ympäristönsuojelua ja -hoitoa sekä metsien hoitoa koskevat päätökset perustuvat tutkittuun tietoon. Se on mahdollista vain, jos päätöksentekijöillä on käytös-

sään pitkät tutkimukselliset aikasarjat metsien, vesien, meren, eliöstön, maaperän ja ilmaston tilasta. Näiden seurantarjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen on investoitava riittävästi resursseja. Lisäksi tarvitaan riittävä tutkimusinfrastruktuuri. Tutkimusmetsien säilyminen tutkimuskäytössä pitää turvata, jotta laadukasta tutkimusta on mahdollista tehdä myös tulevaisuudessa.

4.2 Ympäristöhallinnon resurssit on turvattava

Ympäristön kestävyystavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimivaa hallintoa. Suomi tulee säilyttää ympäristönäkökulmat vastuullisesti huomioivana houkuttelevana investointimaana ja näiden toimintaedellytysten varmistamiseen tulee varata riittävät resurssit niin valtakunnallisella tasolla kuin alueellisesti.

Ympäristölupamenettelyihin kytkeytyvät voimavarat on turvattava eri hallinnonaloilla kuntia, oikeusasteita ja lainsäädännön kehittymistä unohtamatta. Laadukas ja ripeä ympäristölupakäsittely on sekä ympäristön että investoivien yritysten etu. Ilmastotavoitteiden toteuttamiseksi kunnille, alueille ja valtakunnallisille virastoille on osoitettava riittävä rahoitus. Hanke pohjaisen rahoituksen lisäksi ilmastotyöhön tarvitaan jatkuvaa rahoitusta valtiolta kunnille ja viranomaisille. Valtionosuuksiin perustuva jatkuva rahoitus

mahdollistaa pitkäjänteisen työn, mikä palvelee ilmastotavoitteiden toteuttamista vaikuttavasti.

4.3 Vesien ja merien hoidosta huolehdittava

Suomella on olemassa kannatettavat toimintaohjelmat vesialueittensa hoitamiseen kestäväällä tavalla. *Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman 2022–2027* sekä sitä seuraavan ohjelman toteutuminen tulee varmistaa. Myös alueellisten vesienhoitosuunnitelmien toteuttaminen on turvattava riittävällä resursoinnilla ja asiantuntemuksella. Ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelmaa tulee jatkaa ja hyväksi todetut käytännöt vakiinnuttaa.

4.4 Vaikuttavia luontotoikoja ja ennakoitavaa lainsäädäntöä edistettävä laaja-alaisesti

Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen Helmi-ympäristöohjelma ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSO ovat hyviä esimerkkejä sektorirajat ylittävästä yhteistyöstä Suomen luonnon köyhtymisen pysäyttämisessä. Vapaaehtoisuuteen perustuvia luonnonhoitotoimenpiteitä tulee edistää ja

monipuolistaa myös jatkossa. Ohjelmien rahoitus tulee turvata yli vaalikausien.

Vapaaehtoisuuteen perustuvan suojelun lisäksi tarvitaan ennakoitavaa, tutkimukseen perustuvaa sääntelyä. Pitkäjänteisempi luontolainsäädäntö turvaisi sekä ihmisten oikeudet terveelliseen ympäristöön, yritysten toimintaympäristön ennustettavuuden että maanomistajan omaisuusuojan toteutumisen.

Luontokato on pysäytettävä. Pitkään valmis-teilla ollut kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia sekä siihen liittyvä toimintaohjelma on viipymättä saatava hyväksytyksi. Näiden toteuttamiseen ja seurantaan tulee varata riittävästi resursseja, jotta ympäristömme suojelun ja hoidon laadukas taso varmistetaan.

Valtion tulee luoda kannustimia, joilla ympäristöä kuormittavista toiminnoista on taloudellisesti kannattavaa siirtyä luonnon monimuotoisuutta tukeviin ja päästöjä alentaviin tapoihin (esimerkiksi luonnon ennallistaminen).

”

Uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön siirryttävä **kaikessa missä se on mahdollista.**

4.5 Irti fossiilisista

Uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä tulee siirtyä uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön kaikkialla missä se vain on mahdollista. Erityisen tärkeää ja kiireellistä tämä on energiantuotannossa, jossa uusiutumattomien luonnonvarojen polttaminen aiheuttaa mittavia ilmasto- ja ympäristöhaittoja. Suomen tavoitteen hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä saavuttamisesta on huolehdittava.

4.6 Turvemaiden päästöjä vähennettävä määrätietoisesti

Turvemaat aiheuttavat Suomessa merkittävän osan maa- ja metsätalouden ilmastopäästöistä. Maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi turvemaiden päästöjen määrä-

”

Pitkäjänteisempi luontolainsäädäntö turvaisi myös maanomistajan omaisuusuojan.

tietoinen ja merkittävä vähentäminen on tärkeää. Ilmastotoimien rinnalla on välttämätöntä hallita ojitettujen turvemaiden vesitaloutta ja vähentää niistä aiheutuvaa vesistökuormitusta. Alan monipuolisen tutkimuksen ja asiantuntevan suunnittelun tarve tässä on merkittävä.

4.7 Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin luonnosta

Lähiluonnolla on suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnille – kaupungissa ja maaseudulla. Luonnon monimuotoisuus vaikuttaa terveyteemme. Lähimetsät tarjoavat mahdollisuuden virkistykseen, liikuntaan ja oppimiseen metsäluonnosta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL:n *Terveyttä luonnosta -ohjelma* pitää sisällään paljon kannatettavia toimenpiteitä luontoterveyden edistämiseen yhteiskunnassa. Koko planeetan mittakaavassa planetaarinen terveys ja hyvinvointi auttavat tunnistamaan ja kehittämään ratkaisuja, jotka lisäävät niin yhteiskuntaa kuin luonnonjärjestelmien vakautta, varmistaa terveyden ja hyvinvoinnin edellytykset niin ihmisille kuin muulle luonnolle.

Suomen metsiä tulee käyttää monipuolisesti niin, että metsistä saatavat yhteiskunnalliset hyödyt leviävät laajalle. Suomen tulee investoida

”
Luonnonsuojelulain turvaamien luontoarvojen heikentämistä on aina ensisijaisesti ehkäistävä.

metsien terveydellisten, matkailullisten, ja muiden ekosysteemipalvelujen kestävään hyödyntämiseen sekä luonnontuotealan kehitykseen. Metsien entistä monipuolisemman käytön mahdollisuuksia tulee tutkia ja tehdä tutkimukseen perustuvia, suomalaisille hyvinvointia tuottavia päätöksiä.

Luonnon hyvinvointihyödyt voivat olla myös osa työpäivää. Tähän voidaan vaikuttaa muun muassa viheralueiden suunnittelulla ja luontoaltituksen huomioimisella osana työhyvinvointia.

4.8 Ekologinen kompensatio ja luontoarvomarkkinat osaksi kestävää luontotyötä

Vapaaehtoisen ekologisen kompensatian mahdollisuuksien hyödyntäminen on saatu lainsäädännön muutosten ansiosta käyttöön, mutta toiminnan kasvu ja sen parhaiden käytäntöjen muotoutuminen ovat vielä kesken. Tähän kehitystyöhön on varattava riittävästi resursseja ja kehitystyötä on jatkettava. Luonnonsuojelulain turvaamien luontoarvojen heikentämistä on aina ensisijaisesti ehkäistävä, ja kompensatio voi tulla kyseeseen vasta muiden haittojen vähentämistoimenpiteiden jälkeen.

Vapaaehtoinen ekologinen kompensatio vaatii resursseja. Jatkossa tulee panostaa sopivien hyvityskohteiden etsimiseen, kompensatio-

rekisterin kehittämiseen, vapaaehtoisen kompensatian mahdollisuuksien markkinointiin sekä kompensatioon liittyvän välittäjä- ja konsulttitoiminnan kehittämiseen. Luontoarvomarkkinoiden syntyminen, kehittyminen ja kasvu lisääisi tarvetta korkeasti koulutetuille asiantuntijoille. Tämä loisi uusia asiantuntijatehtäviä muun muassa ennallistamisen, vaikutusten arvioinnin, seurannan, suunnittelun ja valvonnan parissa. Samalla olisi huolehdittava työn laadusta, riippumattomuudesta ja eettisistä periaatteista sekä siitä, ettei vastuu luonnon tilan parantamisesta siirtyisi kohtuuttomasti markkinatoimijoille ilman riittävää sääntelyä. Luontoarvomarkkinoiden toteutustavan parhaillaan muodostuvat käytännöt tulevat määrittämään sen hyödyllisyyden luonnonsuojelun toteutuksessa.

Työelämän näkökulmasta luontoarvomarkkinoiden kehittämisessä keskeistä seuraavien viiden vuoden aikana on varmistaa niiden ekologinen uskottavuus, läpinäkyvyys ja työelämävaikutukset. Tämä edellyttää selkeitä pelisääntöjä, julkista ohjausta sekä riittäviä resursseja viranomaisille, tutkimukselle ja seurantajärjestelmille. Järjestelmän itsensä on ehkäistävä viherpesua: Luontokrediittien tulee perustua tieteellisesti määriteltyihin, mitattaviin ja pysyviin luontohyötyihin.

Mikä on Loimu?

Loimu on luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden sekä ruoka-alan korkeakoulutettujen ammattiliitto, jonka kokonaisjäsenmäärä noin 23 000.

KOKONAISJÄSENMÄÄRÄ

- täysjäseniä noin 15 000
- opiskelijoita noin 6 000
- senioreja noin 1 800
- naisia 65 %, miehiä 35 %

Täysjäsenistä noin puolet on työllistynyt yksityiselle sektorille, viidennes valtiolle, vajaa viidennes yliopistolle ja noin kymmenesosa kunta- tai sote-sektorille. Jäsenistössä on myös sekä päätoimisia että sivutoimisia yrittäjiä.

Loimulaisilla on noin 2 500 eri työnantajaa, ja suurin osa niistä, lähes 2 000, yksityisellä sektorilla. Suurimmat yksittäiset työnantajat löytyvät yliopistosektorilta, suurimpia ovat Helsingin ja Turun yliopistot, joissa työskentelee yli puolet yliopistosektorilla työskentelevistä loimulaisista.

JUKOn edunvalvonnan piirissä on reilut 6 700 jäsentä, YTN:n edunvalvonnan piirissä reilut 7 100 jäsentä.

Lue lisää www.loimu.fi

YKSITYISEN SEKTORIN SUURIMMAT SOPIMUSALAT

- kemian ala
- suunnitteluala
- kaupan ala
- teknologiateollisuus
- elintarvikeala
- metsäala
- EPA (Paltan erityisalojen työehtosopimus)
- Järjestöala

LOIMULAISTEN TUTKINTONIMIKKEITÄ OVAT MM.

- FM, MMM, ETM, TtM, AMK kestävä kehitys
- Tohtorintutkinnon suorittaneita on lähes viidesosa jäsenistä.

KOULUTUSALAT

- biokemia, biologia, biolääketiede, biotieteet • geotieteet • ekologia
- elintarvike- ja ravitsemustieteet
- kemia • maataloustieteet
- matemaattiset ja fysikaaliset tieteet
- metsätiede • ympäristötieteet
- soveltava taloustiede (mm. maatalouden liiketalous, kuluttajaekonomia)

TYYPILLISIMMÄT TYÖTEHTÄVÄT

- tutkimus- ja tuotekehitys
- konsultointi, neuvonta
- terveydenhuollon asiantuntijatehtävät
- myynti ja markkinointi
- kartoitus ja lajiston tuntemus
- hallinto ym. asiantuntijatehtävät
- projekti- ja hanketehtävät
- esihenkilö- ja johtotehtävät

- Loimun toimistolla työskentelee 24 toimihenkilöä ja kampuksilla 10 kampuspromootoria.
- Loimun toimisto sijaitsee Helsingin keskustassa Aikatalossa, Mikonkatu 8 A 8.kerros.

Loimun linjaukset kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

Loimu on puoluepoliittisesti sitoutumaton järjestö, mutta vaikutamme politiikassa jäsentemme kannalta tärkeiden tavoitteiden edistämiseksi.

Edistämme yhteiskunnassa useilla eri foorumeilla loimulaisten alojen toimintaedellytyksiä sekä koulutuksen laatua ja jäsentemme menestymistä työmarkkinoilla. Toimimme myös kansainvälisissä yhteistyöjärjestöissä, joissa viemme eteenpäin loimulaisten alojen suomalaista osaamista ja asiantuntemusta.

Yhteiskunnallinen vaikuttamisemme perustuu liiton vaaleilla valittujen luottamushenkilöpäättäjien yhteistyöllä laadittuun Loimun Kestävän tulevaisuuden ohjelmaan. Tästä vuonna 2026 päivitetystä ohjelmasta löytyvät Loimun linjaukset muun muassa koulutus- ja elinkeinopolitiikkaan, työelämän sääntelyyn sekä useisiin ympäristönsuojelun, luonnonvarojen hoidon sekä oikeudenmukaisen ja ilmastoviisaan ruokajärjestelmän kysymyksiin.

Loimu on luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden sekä ruoka-alan korkeakoulutettujen liitto, jonka jäsenmäärä on noin 23 000. Loimun jäsenet ovat agronomeja, biologeja, biotieteilijöitä, elintarviketieteilijöitä, fyysikoita, geologeja, kemistejä, kotitalous- ja kuluttajatieteilijöitä, limnologeja, maantieteilijöitä, maataloustieteilijöitä, matemaatikoita, meteorologeja, metsänhoitajia, ravitsemustieteilijöitä, tilastotieteilijöitä, ympäristötieteilijöitä – ja monia muita.

Loimu syntyi, kun Luonnontieteiden Akateemisten Liitto LAL, Ympäristöasian-tuntijoiden keskusliitto YKL ja Metsänhoitajaliitto yhdistyivät 1.1.2017. Loimu laajeni, kun Agronomiliiton jäsenet liittyivät Loimuun 1.1.2026.